

Vzdržljivostni šport, ki postaja olimpijska disciplina

Kakšni bodo pogoji za uvrstitev turnega smučanja na olimpijske igre, bo znano šele letos, že zdaj pa je jasno, da ne bo na voljo prav veliko mest, ker se bo tekmovanja lahko udeležilo 36 športnikov, po 18 žensk in moških

Franja Žišt

Slovenska reprezentanca v **tekmovalnem turnem smučanju** se je z nedavnega svetovnega prvenstva v Španiji vrnila z odličnim ekipnim uspehom, so sporočili iz **Planinske zveze Slovenije**, pod okriljem katere deluje reprezentanca. Rezultati obetajo ob pravem času, saj se bo turno smučanje pridružilo olimpijski družini na prihodnjih zimskih olimpijskih igrah leta 2026 v Milanu in Cortini d'Ampezzo.

Najizkušenejši slovenski tekmovalec 27-letni Luka Kovačič turno smuča osmo leto. "Celo življenje sem v športu, tudi v hribih. Prej sem bil cestni kolesar, nato sem presedlal na tek in gorski tek in avtomatsko je zraven prišlo tudi turno smučanje, takoj pa tudi tekmovalni segment tega športa," razlaga sogovornik, ki tekmuje v "ziher najlepšem zimskem športu v gorah". Navdušenec nad športi na prostem se opiše kot "vzdržljivostni gorski športnik" in zelo uživa v treningih, tako v dolini kot v gorah.

Nismo čisto eksoti

Četudi Slovenci množično v turnem smučanju še ne tekmujejo dolgo, Kovačič pravi, da vseeno "nismo čisto eksoti" kot kakšni Novozelandci ali Avstranci. "Nas je malo, rezultatsko pa daleč od tega, da bi bili slabi," pojasnjuje sogovornik in dodaja, da je na zadnjem svetovnem prvenstvu nastopilo 300 športnikov iz 27 različnih držav. "Ne samo številčnost, tudi profesionalna raven športa je v zadnjih letih eskalirala. Pred štirimi leti je bilo morda še možno tekrovati, četudi nisi bil popolnoma pripravljen, zdaj pa je panoga toliko profesionalna, da nimaš možnosti, če nisi na profesionalni ravni."

Prav zaradi hitre profesionalizacije

bo treba v prihodnje pri nas zagotoviti sistemsko podporo temu športu, izpostavi tekmovalec. "Z željo in veliko treninga ob običajnem življenju sicer lahko nekaj dosežeš, a profesionalne ravni ne, če nimaš sistemske podpore."

Ena od glavnih bonitet tega, da je turno smučanje postalo olimpijski šport, je gotovo večja prepoznavnost in potrditev discipline tudi pri nas, ob zadnjih uspehih je mogoče videti, da so tekmovalci v stiku z najboljšimi in da obstajajo tudi možnosti za medalje, razmišlja sogovornik, ki si želi na olimpijske igre. "A ne želim biti zgolj udeleženec, želel bi se boriti za medalje. Je pa pri nas zadnji trenutek, ko moramo vsi stopiti skupaj in sistemsko urediti stvari, **planinska zveza** bo morala športu ponuditi podobno podporo kot plezanju. Možnosti za medalje so realne, bo pa treba delati."

Kraljevske discipline ne bomo gledali

Turno smučanje je najbolj naravna oblika gibanja po zasneženi pokrajini, razlaga selektor slovenske reprezentance v turnem smučanju Robert Pritržnik in še spomni, da ima turno smučanje pri nas dolgo tradicijo, začne se z bloškimi smučarji. Tudi tekmovanja imajo že stoletno zgodovino, sploh v alpskih deželah, pri nas pa od osemdesetih let prejšnjega stoletja, ko so na Golteh izvedli prvo turnosmučarsko tekmovanje. Danes so turnosmučarske velesile države z najdaljšo tradicijo - Italija, Švica, Avstrija, Nemčija, Francija Španija, ta šport se zelo razvija v Skandinaviji, med Norvežani, Švedi, pa Slovaki, Poljaki ter tudi drugje po svetu, denimo v ZDA, Kanadi, "tudi Kitajska je na svetovnem prvenstvu v mladinskih

kategorijah pokazala, da se bo borila za najvišja mesta na olimpijskih igrah".

V **tekmovalnem turnem smučanju** poznajo pet disciplin: sprint, vzpon, posamično tekmo, tekmo dvojic in mešano štafeto. Vsaka od disciplin ima svoje značilnosti, preizkušnje so različno dolge in sestavljene iz različnih prvin turnega smučanja, vključujejo lahko tako vzpenjanje s smučmi (naravnost in v ključih), odseke, ki jih je treba prehoditi peš, in smučanje oziroma spust. Na olimpijskih igrah se bodo pomerili le v sprintih in mešanih štafetah. Posamična tekma je daljša od sprintov, ki trajajo od dve do tri minute, traja lahko od ure do ure in pol, poteka zunaj teptanih prog, in čeprav ji pravijo kraljevska disciplina, je na olimpijskih igrah ne bo, a je bila sprva predvidena, pojasnjuje sogovornik.

Iz gora v urbana središča

Včasih so turnosmučarska tekmovanja potekala v odročnih predelih, zdaj vse pogosteje ob robu smučarskih središč, kar je za gledalce bolj zanimivo, ker je prizorišče bolj dostopno, lažji pa so tudi logistika, snemanje in prenos prireditve, pove Pritržnik. "Tekme se premikajo v urbana središča, v smučarske centre, saj želijo šport približati širšim množicam." Pritržnik poudari, da je to varen šport, tekmovanja so v okolju, kjer ni nevarnosti snežnih plazov. V primerjavi z rekreativnim turnim smučanjem tekme niso pogosto v visokogorju, sploh pri mlajših kategorijah, treningi pa večinoma potekajo v smučarskih središčih in sredogorju. Tam je nevarnost snežnih plazov, ki sicer preživijo na turne smučarje visoko v gorah, majhna, vseeno pa mora turni smučar obvladati večino dela z lavin-

skim trojčkom (lavinska žolna, sonda in lopata, op. p.).

Idealnega turnega smučarja je težko opisati, saj podobno kot pri drugih športih poteka specializacija v posamičnih disciplinah. "Dejstvo pa je, da mora biti turni smučar vzdržljiv, sploh za daljše preizkušnje, dobro mora biti tehnično podkovan. Turno smučanje namreč zahteva več veščin, ni tako enostavno kot gorski tek ali tek na smučeh, ki sta tudi zelo kompleksna športa. Pri turnem smučanju namreč potrebuješ še veščine, kot so hoja z derezami, uporaba cepina, lavinske opreme, pomembna je tehnika vzpenjanja s smučmi," našteje Pritržnik in izpostavi, da turnega smučanja ne moreš začeti trenirati zelo zgodaj. Najprej moraš namreč dobro obvladati alpsko smučanje, šele pri dvanajstih bi lahko začeli širšo selekcijo in trening **tekmovalnega turnega smučanja**, ocenjuje. Zdaj tekmovalce večinoma novačijo iz vrst gorskih tekačev, cestnih kolesarjev, tekačev na smučeh. "Prehod ni le stvar ene sezone, kar nekaj sezon je potrebnih, da šport usvojiš, da lahko konkuriraš najboljšim."

Iz amaterizma v profesionalizem

Zanimanje za **tekmovalno turno smučanje** narašča, v tej sezoni je več konkurence tudi pri ženskah, ki so jih še

posebno intenzivno nagovarjali zadnji dve leti, ker ženske reprezentance prej ni bilo, pojasnjuje sogovornik, ki se veseli, da imajo zdaj tudi že v mlajši kategoriji tekmovalke. Nadejajo se tudi še boljših rezultatov akcije Šolar na turne smučni, ki so jo začeli pred dvema letoma. Eden izmed izzivov razmeroma mlade tekmovalne panoge pri nas je tudi ta, da imamo za zdaj le posamične tekmovalce, ne pa tudi sistematične vadbe in klubskega nivoja z veliko bazo tekmovalcev, za kar si zelo prizadevajo na komisiji za gorske športe, pravi Pritržnik, ki je sicer osnovnošolski ravnatelj. To je vsekakor posebnost v primerjavi z drugimi državami, kjer imajo v turnem smučanju profesionalne športnike, trenerje, selektorje, servisere. "Pri nas pa smo amaterji in vsi delamo še vse kaj drugega, kot samo gojimo ta šport. Kljub temu smo v zadnjem obdobju zelo konkurenčni in imamo posameznike, ki posegajo visoko," pravi sogovornik, ki mu turno smučanje že od nekdaj predstavlja predvsem svobodo gibanja.

Kakšni bodo pogoji za uvrstitev na olimpijske igre, bo znano šele letos, že zdaj pa je jasno, da ne bo na voljo prav veliko mest, saj se bo tekmovalca lahko udeležilo 36 športnikov, 18 žensk, 18 moških. Med njimi bi si vsekakor želel biti tudi najuspešnejši slovenski predstavnik z zadnjega svetovnega prvenstva, 18-letni Maj Pritržnik, ki je med mladinci dosegel peto mesto. S

turnim smučanjem se je začel ukvarjati v sedmem razredu osnovne šole, ko ga je za to navdušil oče, zadnja tri leta bolj sistematično trenira. "In se že kažejo uspehi. Zdaj ko je turno smučanje postalo olimpijski šport, je to dodatna motivacija, nastop na olimpijskih igrah so sanje vsakega športnika, tudi moje. Trdo bom delal in upam, da mi bo uspelo."

Podobno strategijo bo ubral tudi Klemen Španring iz Poljčan, ki je na povabilo selektorja po gorskem teku začel trenirati turno smučanje, s katerim se ukvarja tretjo sezono. Poljčane niso tradicionalno smučarsko središče, a nič zato, se nasmehne sogovornik, večino treningov opravi na smučiščih na Mariborskem Pohorju in Rogli, včasih gre v Kamniško-Savinjske Alpe, med vikendi pa se s kolegi odpravijo tudi še kam drugam v visokogorju.

Tudi med dekleti je kandidatka za olimpijske igre vedno več, po sedmih letih in dveh porodniških dopustih se je svetovnega prvenstva ponovno udeležila 32-letna Karmen Klančnik Pobežin, ki pravi, da so dobri rezultati motivacijska popotnica za naslednjo sezono in tekme.

Turni smučar mora biti vzdržljiv, sploh za daljše preizkušnje, dobro mora biti tehnično podkovan

Z željo in veliko treninga ob običajnem življenju sicer lahko nekaj dosežeš, a profesionalne ravni ne, če nimaš systemske podpore

ČEZ PLANKE S TURNIMI SMUČMI

Čeprav se zima počasi poslavlja, vsi smučni še niso pospravili v kot, sezona turnega smučanja v hribih se za tiste, ki vstajajo zgodaj, nadaljuje vse v pozno pomlad. Ideje, kam se podati na turno smuko, ponujajo turnosmučarski vodniki. Velikemu turnosmučarskemu vodniku odslej dela družbo nov vodnik Čez planke s **turnimi smučmi**, ki je izšel pri **Planinski zvezi Slovenije**. V njem avtor Tomaž Horvat predstavlja 65 turnih smukov različnih težavnosti "v bližnjem sosedstvu in doma", ki do zdaj v naši literaturi večinoma še niso bili opisani. Z zanimivimi in podrobnimi opisi tur, območij, ljudi in navad bralca popelje od Karnijcev do Dolomitov, od Tirolsked do avstrijske Štajerske, prostor v vodniku pa je našla tudi Triglavska smučarska magistrala.

Foto: Skimostats

Reprezentanca na svetovnem prvenstvu v Španiji Foto: Skimostats

Foto: Skimostats

Foto: Skimostats

Foto: Skimostats